

Олена Луценко
кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри соціальної роботи і менеджменту
соціокультурної діяльності

Дар'я Гуріна
студентка
Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка
м. Суми

ІСТОРИЧНІ ПРАКТИКИ БОРОТЬБИ З ПРОСТИТУЦІЄЮ

У статті розглядаються питання виникнення та генези проституції як явища і професії. Автор піднімає проблему світової практики боротьби з проституцією як ганебним явищем, визначає основні періоди існування проституції, а також спроби поставити її під контроль, регламентувати. Показаний сучасний погляд на проституцію як на різновид девіантної поведінки, що визначає практику вітчизняного досвіду боротьби з нею.

Ключові слова: проституція, соціальна проблема, досвід боротьби, світові практики.

Постановка проблеми. Сьогодні, у період існування ВІЛ – інфекцій і венеричних хвороб (а проституція сприяє їх розповсюдженню), тема поширення самої проституції стає великою проблемою як ніколи. Громадськість усвідомлює важливість розгляду явища як правової, соціально-педагогічної і моральної проблеми, що має історичні світові практики боротьби з ним.

Особливості соціально-правового втручання в роботі з жінками, які залучені до комерційного сексу, неодноразово розглядалися в науковій літературі. Зокрема, аналіз явища проституції і деякі аспекти проблеми багатовікової світової практики боротьби з ним був зроблений такими фахівцями як І.Блох, Т.Воронцова, О.Дизер, О.Зайцева, В. Іващенко, Г.Ліхт, В. Лютий та ін.

Основні завдання авторського дослідження – розкрити проблему проституції як ганебного явища, що склалось історично, та визначити світові практики боротьби з ним.

Виклад основного матеріалу. Проституція – це багатогранне явище історії та культури людства. Соціальна історія проституції і правопорушень, їй супутніх, йде в глибоку давнину, коли священною проституцією займалися не заради вигоди, а з ритуальною метою. В історії Давнього світу дослідники виділяють три основних періоди:

1) епоха проституції-гостинності (жінка-рабиня пропонувала себе гостеві для утіх) у первісному ладі;

2) епоха священної проституції в азійських народів;

3) епоха легальної проституції в рабовласницьких державах Стародавнього Сходу.

Містерії й церемонії, у яких проституція починає відігравати роль основного правила культу і які відбуваються навколо дерев'яних або кам'яних ідолів, зображують регуляцією і дерегуляцією ринку секс-послуг, тобто заборонаю чи легалізацією.

В подальшому протягом історії людства уряди постійно експериментували з регуляцією і дерегуляцією ринку секс-послуг, тобто заборонаю чи легалізацією.

Аналіз багатовікової практики боротьби з проституцією, дозволяє фахівцям виділити етапи, що характеризуються певними секуляризационно (політико-), - правовими режимами:

1) *режим терпимості*, для якого властиве введення обмежень, пов'язаних з легалізацією сексуальних послуг, з метою витягання прибутку або отримання доходу державою;

2) *заборонний режим*, що характеризується заборонаю будь-яких форм «статевої розпусти», у тому числі і позашлюбних зв'язків;

3) *режим регламентації*, який визначається тим, що допустимою і до певної міри терпимою визнається тільки зареєстрована проституція, таємна, - забороняється [3].

Режим терпимості. Уперше певні правові рамки для проституції були встановлені в VI столітті до н.е. в Древній Греції Солоном. Проституція поділялася на певні категорії:

– релігійна проституція, за допомогою якої поповнювався бюджет храму;

– цивільна проституція зміцнювала фінансовий стан держави;

– естетична проституція (гетери-філософістки та гетери-наперсниці), до якої належали танцівниці, співачки і флейтистки. Вони задовольняли сексуальні потреби найвидатніших людей країни,

були подругами їхніх дружин. Вони були освіченими і вихованими, цікавилися філософією та іншими науками;

– громадська – «працівниці кохання» храмів, публічних будинків задовольняли потреби «кохання» афінської молоді [5, с.6].

Зі встановленням християнства проституція поступово отримує **заборонний режим**. Відомо, що в Середньовіччі і в добу Реформації християнські громади намагалися боротися з нею (зокрема, закривати борделі), а французький король Людовик IX у 1254 році, повернувшись із Хрестового походу, видав указ вигнати «публічних жінок» і заборонив давати їм помешкання (якийсь час цей указ діяв досить ефективно). У XV столітті середньовічний режим терпимості до проституції змінився найсуворішими заборонами і репресіями, що пояснювалося зростаючим впливом католицизму. Тим не менш проституція була довгий час дуже поширеною. Блаженний Августин говорив: «усунь блудниць, і місто прийде в сум'яття». Популяризувався образ «повій, що розкаялись», таких як Марія Магдалина і Марія Єгипетська. З кінця Середніх віків, імовірно, через спалахи венеричних захворювань і чуми, міська влада намагалася витіснити проституцію за межі міста або ж визначити окремі вулиці, де її було дозволено.

Режим регламентації. З появою органів поліції, європейські держави встановлюють поліцейський режим, що спирається на примус, медико-санітарний нагляд за проституцією і правопорушеннями, їй супутніми.

У XIX столітті у США, Великій Британії та інших країнах світу з'явилися нормативні акти про заборону ввозити жінок з метою проституції, про обов'язкові медогляди проституційованих жінок. Схожим чином намагалися контролювати проституцію в Російській імперії. Заходи, осуд і покарання було спрямовано головним чином на жінок у проституції, що мало лише опосередковано вплинути на покупців: віднадити ціною приниження і стигматизації проституційованих жінок [2].

Проституція в сучасній Україні є адміністративною (протиправною) дією, проте широко розповсюджена оскільки, на наш погляд, значною мірою ігнорується урядом.

Наразі вважається, що проституція є різновидом девіантної поведінки, якою прийнято вважати поведінку особистості, що відхиляється від найбільш важливих та прийнятих соціальних норм, і

яка спричиняє реальні збитки суспільству або самій особистості, а також яка супроводжується її стійкою дезадаптацією. Враховуючи основні критерії, що дозволяють говорити про відхилення у поведінці, проституція має десоціалізуючий і дезадаптуючий вплив на особистість. Згідно чинного законодавства України, проституція вважається правопорушенням і злочином. [5, с.15].

Зазначимо, що на думку фахівців, зростає пропорція жінок із психічними розладами, а також пропорція жінок-мігранток. Спостерігались два спади в кількості вуличних повій – під час епідемії СНІДу й після введення в чинність закону «Про заборону продажу секс-послуг». Вважається, що соціальні фактори, такі як розвинена сексуальна індустрія, секс клуби й порнографія створюють провокуюче середовище за відсутності можливостей для утворення індивідуального росту [6, с. 327].

Аналіз практичної роботи щодо здійснення профілактики у сфері секс-бізнесу показав, що серед пріоритетних завдань, що здійснюються державні соціальні служби, окремий напрямок із профілактики проституції відсутній. Можна виділити лише окремі випадки здійснення такої роботи в контексті реалізації окремих програм, спрямованих на інші групи девіантної поведінки. Ряд таких програм набув загальнодержавного рівня, оскільки вони були затверджені на рівні уряду і мають часткове фінансування з державного бюджету [1, с.10].

Починаючи з 1997 року, у напрямку запобігання торгівлі людьми, особливо жінками та дітьми, ліквідації всіх форм дискримінації та насильства у суспільстві, сприяння дотриманню прав людини, гендерної рівності та захисту прав дітей в Україні працює міжнародний жіночий правозахисний центр «Ла Страда – Україна».

Слід вказати, що в Україні на сьогоднішній день робота з жінками, які залучені до комерційного сексу, проводиться в контексті профілактики наркоманії, ВІЛ/СНІДу та інфекцій, що передаються статевим шляхом. Дана діяльність здійснюється в рамках підходу «Зменшення шкоди».

Багатобічні зусилля по протидії проституції торкаються організаційного, структурного і політичного рівнів. Не толерантне відношення до проституції, ефективна соціальна робота, правова інтервенція створюють серйозну основу для опору втягуванню чоловіків і жінок у секс-бізнес.

Список використаних джерел

1. Воронцова Т.В., Пономаренко В.С. Школа проти СНІДу. Профілактика ризикованої поведінки: Посібник для вчителя. – К.: Алатон, 2004. – 256 с.
2. Гендер в деталях: Шведська модель боротьби з проституцією: протидія, а не комфортизація. 2018 // Режим доступу <https://genderindetail.org.ua/season-topic/seksualnist/nordic-model.html>.
3. Дизер О.А. История борьбы с проституцией и развитие законодательства в области общественной нравственности (статья). 2011 // Режим доступу https://superinf.ru/view_helpstud.php?id=353.
4. Луценко О.А. Закордонний досвід використання гендерних технологій в соціальній роботі і соціальній допомозі населенню // Технології соціальної роботи і соціальної допомоги в умовах трансформаційного періоду: навчально-методичний посібник / за заг. ред. А. О. Поляничко, А. В. Кирилюк. Суми, 2020. – Розділ III. - С.262-334.
5. Проституція як соціальна проблема // Всеукраїнський дистанційний конкурс студентських та учнівських наукових робіт із соціальної педагогіки/соціальної роботи Х., 2019. – 33с.
6. Технології соціально-педагогічної роботи з протидії проституції: Навчальний посібник // За заг. ред. проф. А.Й. Капської. – К., 2013. – 372 с.

Олена Луценко

кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри соціальної роботи і менеджменту
соціокультурної діяльності

Костянтин Парфіло

студент
СумДПУ ім. А.С.Макаренка
м. Суми

ЧОЛОВІК ЯК ЖЕРТВА ЕМОЦІЙНОГО І ПСИХОЛОГІЧНОГО НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї

Автор піднімає питання дослідження явища домашнього насильства над чоловіками, які перебувають у офіційних/неофіційних сімейних відносинах. Проведено аналіз визначень та розкрито поняття емоційного і психологічного насильства по відношенню до дорослої людини. На прикладі вивчення переважно закордонних даних представлено психологічний зміст цих видів насильства. Зазначені